

Complexnummer: 508296

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Reitdiepsluizen

Aantal complexonderdelen

6

Monumentnummers van complexonderdelen

35875, 508295, 508297, 508298,
508299, 508300

Woonplaats

Zoutkamp

Gemeente

Het Hogeland

Provincie

Groningen

Locatie van het hoofdobject

by Sluisweg 24, Zoutkamp

Complexomschrijving

Inleiding

REITDIEPSSLUIZEN. Sluizencomplex, aangelegd in 1877 in de kort tevoren ter afsluiting van het Reitdiep in 1874-1876 aangelegde afsluitdijk, die loopt van het Friese Nittershoek tot aan de voormalige batterij (thans het terrein om de sluismeesterswoning) te Zoutkamp. Sinds de afsluiting van de Lauwerszee bij Lauwersoog in 1969 hebben de sluizen hun zeekerende functie verloren.

Het complex bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Schut- en Uitwateringssluis (Reitdiepssluis), Sluisweg ongd
2. Buitenhaven met Korte Hoofd en Lange Hoofd, Sluisweg ongd
3. Sluismeesterswoning, Sluisweg 22
4. Sluismeestersverblijf, Sluisweg ongd
5. Deurenloodsen met sleepelling, Reitdiepskade 1;1a
6. Loods van de Rijksbetonningsdienst, Reitdiepskade 11 (mon.nr. 35875)

De bij het complex behorende binnenhaven wordt vanwege te weinig monumentale waarden, als gevolg van ingrijpende wijzigingen in 1990, niet van Rijkswege beschermd. Het belang van deze binnenhaven, evenals overigens dat van het jongere sluismeestersverblijf op een der hoeken van de uitwateringssluis, ligt op gemeentelijk niveau.

Waardering

Sluizencomplex uit 1877, bestaande uit de schut- en uitwateringssluis, de buitenhaven, de sluismeesterswoning, het sluismeestersverblijf, de (voormalige) deurenloodsen en de loods van de Rijksbetonningsdienst, van algemeen belang wegens:

- de ouderdom;
- de betekenis voor de waterstaatkundige geschiedenis van de provincie Groningen, in het bijzonder voor die van de afwatering van het Westerkwartier en een groot gedeelte van Hunsingo;
- de gedifferentieerde samenstelling van het complex;
- het materiaalgebruik en de vormgeving;
- de markante ligging;
- de relatie met de nabijgelegen eveneens beschermde Hunsingosluis uit 1859 (mon. nr 35874.)

Monumentnummer*: 35875

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 17 februari 1981
Kadaster deel/nr: 82779/161

Complexnummer

508296

Complexnaam

Reitdiepsluizen

*Woonplaats**

Zoutkamp

*Gemeente**

Het Hogeland

*Provincie**

Groningen

*Straat**

Reitdiepskade

*Nr**

11

*Toev.**

*Postcode**

9974 PJ

*Woonplaats**

Zoutkamp

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Ulrum

*Sectie**

F

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

1939

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

In het laatste kwart van de 19de eeuw gebouwde LOODS van de Rijksbetonningsdienst. Verdiepingloos houten gebouw op rechthoekige plattegrond, opgetrokken op stenen voet en gedekt door een met pannen belegd afgeknot schilddak. De voor- en zijgevels uitgerust met deuren en zesruitsschuiframes. Het gebouw is thans in gebruik als VVV-kantoor en plaatselijk museum, aan welke functies het in- en uitwendig is aangepast. De waarde van dit gebouw ligt met name in de oorspronkelijke functie van loods van de Rijksbetonningsdienst, de karakteristieke ligging aan de (niet van rijkswege beschermde) binnenhaven en de relatie met de overige complex-onderdelen.

Waardering

Loods van de Rijksbetonningsdienst van algemeen belang wegens:

- de ouderdom;
- de betekenis voor de waterstaatkundige geschiedenis van de provincie Groningen;
- de oorspronkelijke functie;
- de markante ligging tegenover de (niet beschermde) binnenhaven;
- de relatie met de overige complexonderdelen.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Opslag

Monumentnummer*: 508295

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 12 maart 2001
Kadaster deel/nr: 82761/85

*Monumentnaam***

Reitdiepsluis

Complexnummer

508296

Complexnaam

Reitdiepsluizen

*Woonplaats**

Zoutkamp

*Gemeente**

Het Hogeland

*Provincie**

Groningen

Locatiennaam

by Sluisweg 24, Zoutkamp

Locatieomschrijving

*Kadastrale gemeente**

Ulrum

*Sectie**

F

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

3809

Ulrum

F

3785

Ulrum

F

3811

Ulrum

F

4114

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

REITDIEPSSLUIS. Centraal geplaatste schutsluis met aan beide zijden een dubbele uitwateringssluis, gebouwd in 1877. SCHUTSSLUIS. Uit rode handvormsteen opgetrokken dubbelkerende schutsluis. Het metselwerk is afgedekt met deels hardstenen, deels betonnen dekplaten. De deursponningen zijn uitgerust met hardstenen aanslagen. In het door hardstenen hoekstukken opgesloten metselwerk zijn hardstenen haalkommen opgenomen voorzien van smeedijzeren pennen. Het binnenhoofd is uitgerust met twee paar geklonken stalen puntdeuren met houten aanslagen. De deuren zijn ieder voorzien van een stalen duwboom met ketting en ijzeren kaapstanders met een gietijzeren draaiwerk. Het buitenhoofd is uitgerust met een paar in 1949 aangebrachte azobéhouten puntdeuren (vloeddeuren). De ebdeuren zijn uit hun inkassing verwijderd. De deuren zijn ieder voorzien van een stalen duwboom met ketting en ijzeren kaapstanders met een gietijzeren draaiwerk. De deuren zijn aan de bovenzijde afgehangen aan in de hardstenen aanslagen opgenomen halsbeugels. Houten remmingwerken aan binnen- en buitenzijde. De remmingwerken aan de binnenzijde zijn aan een zijde beloopbaar. UITWATERINGSSLUIZEN. Uit rode

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

handvormsteen opgetrokken dubbelkerende uitwateringssluizen bestaande uit vier kokersluizen. Het metselwerk van de getoogde doorgangen in het bovenhoofd is voorzien van hardstenen blokken. De twee buitenste doorgangen aan de binnenzijde zijn versierd met gietijzeren dolfijnkoppen. Iedere koker is uitgerust met een paar houten puntdeuren geplaatst voor het bovenhoofd en twee paar houten puntdeuren geplaatst aan de binnenzijde van het bovenhoofd. De binnendeuren vinden aan de bovenzijde hun aanslag tegen een geklonken stalen puntstuk. De deuren zijn aan de bovenzijde afgehangen aan in de hardstenen aanslagen opgenomen halsbeugels. De vijf doorgangen van de sluisen zijn aan binnen- en buitenzijde voorzien van in het metselwerk ingekaste dubbele schotbalkspanningen. De uitwateringssluizen zijn aan de buitenzijden voorzien van gebogen gemetselde vleugels voorzien van deels hardstenen dekplaten en hoekstukken. De niet-oorspronkelijke gelaststalen hekwerken langs de sluiscolken alsmede de gelaststalen brug worden wegens te weinig monumentale waarde niet van rijkswege beschermd.

Waardering

Reitdiepsluis. Schut- en uitwateringssluis uit 1877 algemeen belang wegens:

- de ouderdom;
- de betekenis voor de waterstaatkundige geschiedenis van de provincie Groningen;
- het materiaalgebruik en de vormgeving;
- de markante ligging;
- de relatie met de overige complexonderdelen;
- de relatie met de nabijgelegen eveneens beschermde Hunsingosluis uit 1859.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Monumentnummer*: 508297

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 12 maart 2001
Kadaster deel/nr: 82761/79

Complexnummer

508296

Complexnaam

Reitdiepsluizen

*Woonplaats**

Zoutkamp

*Gemeente**

Het Hogeland

*Provincie**

Groningen

Locatiennaam

by Sluisweg 24, Zoutkamp

Locatieomschrijving

*Kadastrale gemeente**

Ulrum

*Sectie**

F

*Kad. object**

Ulrum

F

Appartement

Grondperceel

4112

3753

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

BUITENHAVEN, behorende tot de in 1877 aangelegde Reitdiepssluizen en bestaande uit een Kort en een Lang Hoofd, houten beschoeiingen, aanlegsteiger en dukdalven. Beide hoofden zijn recent gerestaureerd en uitgebreid met een lage aanlegsteiger.

Waardering

Buitenhaven van algemeen belang wegens

- de ouderdom;
- de betekenis voor de waterstaatkundige geschiedenis van de provincie Groningen;
- het materiaalgebruik en de vormgeving;
- de markante ligging aan open water;
- de relatie met de overige beschermde complexonderdelen;
- de relatie met de nabijgelegen eveneens beschermde Husingosluis uit 1859.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Weg- en waterbouwkundige werken

Aanlegvoorziening

Monumentnummer*: 508298

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 12 maart 2001
Kadaster deel/nr: 82761/76

Complexnummer

508296

Complexnaam

Reitdiepsluizen

*Woonplaats**

Zoutkamp

*Gemeente**

Het Hogeland

*Provincie**

Groningen

*Straat**

Sluisweg

*Nr**

22

*Toev.**

*Postcode**

9974 RJ

*Woonplaats**

Zoutkamp

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Ulrum

*Sectie**

F

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

3505

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

SLUISMEESTERSWONING behorende tot de in 1877 aangelegde Reitdiepssluizen en gebouwd in diezelfde tijd. Rechthoekig onderkelderd verdiepingloos gebouw, opgetrokken uit rode Groninger handvormsteen en gedekt door een omlpend met blauwe platte Friese pannen belegd samengesteld schilddak met hoekschoorstenen met borden; verkropte kroonlijst. De gevel aan wadzijde is voorzien van een blokbepleistering; voorts gepleisterde plint, hoekpilasters en deuroplijsting. De voorgevel, met boven de ingang een dakhuis, is symmetrisch ingedeeld: in de as de ingangspartij met aan weerszijden twee zesruitsschuiframes in getoogde omlijsting; hardstenen stoep; keldervensters. In de linker- en rechterzijgevels eveneens zesruitsschuiframes met stukomlijsting.; die aan wadzijde kenden in de jaren zestig nog houten persiennes. Alleen het hoofdblok is beschermd; de recente (ver)nieuwbouw aan de achterzijde van het pand valt buiten de bescherming.

Waardering

Sluismeesterswoning van algemeen belang wegens

- de ouderdom;
- de specifieke functie;
- het materiaalgebruik en de vormgeving;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- de markante ligging nabij de sluis;
- de relatie met de overige beschermde complexonderdelen.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Bedieningsgebouw

Functie

Monumentnummer*: 508299

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 12 maart 2001
Kadaster deel/nr: 82761/67

Complexnummer

508296

Complexnaam

Reitdiepsluizen

*Woonplaats**

Zoutkamp

*Gemeente**

Het Hogeland

*Provincie**

Groningen

*Straat**

Sluisweg

*Nr**

24

*Toev.**

*Postcode**

9974 RJ

*Woonplaats**

Zoutkamp

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Ulrum

*Sectie**

F

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

3809

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

SLUISMEESTERSVERBLIJF, behorende tot de in 1877 aangelegde Reitdiepssluizen en gebouwd in diezelfde tijd. Het gebouw is thans in gebruik als havenkantoor. Onderkelderd verdiepingsloos gebouw, opgetrokken op rechthoekige plattegrond in rode Groninger steen en gedekt door een gebogen dak tussen topgevels met trappen met natuurstenen afdekking; in de toppen gietijzeren roosvensters en smeedijzeren sierankers. De gevels uitgerust met opgeklampte deur met bovenlicht en schuiframen met vierruits beneden- en drieruits bovenlicht; alle getoogd en met hanenkammen.

Waardering

Sluismeestersverblijf van algemeen belang wegens:

- de ouderdom;
- de betekenis voor de waterstaatkundige geschiedenis van de provincie Groningen;
- de specifieke functie;
- het materiaalgebruik en de vormgeving;
- de markante ligging bij de sluis;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- de relatie met de overige beschermde complexonderdelen.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Bedieningsgebouw

Functie

Monumentnummer*: 508300

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 12 maart 2001
Kadaster deel/nr: 82763/75

Complexnummer

508296

Complexnaam

Reitdiepsluizen

*Woonplaats**

Zoutkamp

*Gemeente**

Het Hogeland

*Provincie**

Groningen

*Straat**

Reitdiepskade

*Nr**

1

*Toev.**

*Postcode**

9974 PJ

*Woonplaats**

Zoutkamp

Situering

Locatie

Reitdiepskade

1

A

9974 PJ

Zoutkamp

*Kadastrale gemeente**

Ulrum

*Sectie**

F

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

3738

Ulrum

F

3500

Ulrum

F

4060

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

Drie gekoppelde houten DEURENLOODSEN met bijbehorende SLEEPHELLING, bestaande uit geleiderails, lier en draaischijf. De houten loodsen onder met pannen belegde schilddaken werden gebouwd in het derde kwart van de 19de eeuw als berging voor de sluisdeuren en bijbehorende attributen. De tegenover de Reitdiepssluis gelegen loodsen zijn thans aangepast aan de functies van restaurant en sloopstuigerij. Daartoe zijn ondermeer lichtopeningen ingebroken. Als gevolg van deze aanpassingen ligt de waarde van deze drie gebouwen voornamelijk in hun oorspronkelijke functie, de silhouetwerking en de karakteristieke ligging tegenover de sluis.

Waardering

Deurenloodsen met sleepelling van algemeen belang wegens:

- de ouderdom;
- de betekenis voor de waterstaatkundige geschiedenis van de provincie Groningen;
- de oorspronkelijke functie;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- de silhouetwerking;
- de markante ligging tegen over de sluis;
- de relatie met de overige beschermde complexonderdelen.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie